

ETELÄ-PIRKANMAAN TURVALLISUUSUUNNITTELU

**Turvallisuussuunnitelma, nykytilan kuvaus
Luonnos 5.6.2007**

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO / ALUEKUVAUS	4
1. SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY	5
1.1 SYRJÄYTYMINEN JA HYVÄ SOSIAALINEN TURVALLISUUS	5
2. HÄIRIÖKÄYTTÄYTYMISEN EHKÄISY	10
2.1 OMAISUUSRIKOSTEN MÄÄRÄ	10
2.2 JULKISTEN PAIKKOJEN VIHITYISYYS	11
2.3 TURVALLISUUDEN TUNNE	12
3. ONNETTOMUUKSIEN ENNALTA EHKÄISY	13
3.1 KOTI JA VAPAA-AJAN TAPATURMAT	13
3.2 TULIPALOT	15
3.3 TYÖTAPATURMAT	19
4. LIIKENNETURVALLISUUS	19
4.1 ONNETTOMUDET	19
4.2 LIIKENNEYMPÄRISTÖ	20
4.3 TIENKÄYTTÄJÄT	21
5. VESITURVALLISUUS	21
5.1 HUKKUMISONNETTOMUDET	22
6. RIKOKSEN ENNALTA EHKÄISY JA TORJUNTA	22
6.1 RIKOSTEN TEKIJÖIDEN KORKEA KIINNIJÄÄMISRISKI	22
6.2 RANGAISTUSTEN NOPEA TOIMEENPANO	23
7. VÄKIVALLAN VÄHENTÄMINEN	23
7.1 HENKEEN JA TERVEYTEEN KOHDISTUNEET RIKOKSET	23
7.2 VÄKIVALLAN ERI MUODOT	24
7.3 KANSALLINEN VÄKIVALLAN VÄHENTÄMISOHJELMA	24
8. RIKOKSEN UHRIN ASEMA	24
8.1 RIKOSPROSESSISSA	24
8.2 TUKIPALVELUT	25
9. YRITYSTOIMINNAN TURVALLISUUS	25
9.1 YRITYS ONNETTOMUUDEN TAI RIKOKSEN KOHTEENA	25
9.2 HENKILÖSTÖN TURVALLISUUS: ONNETTOMUDET, VÄKIVALTA	27
9.3 PELASTUSTOIMINNAN MERKITYS	27
10. PAIKALLISEN TURVALLISUUSTYÖN PAINOPISTEALUEET	27

Taulukot:

- Taulukko 1. Työttömät työnhakijat kunnittain 31.12.2006
- Taulukko 2. Lastensuojelun tilastoja vuodelta 2006
- Taulukko 3. Tilastotietoja sosiaalipalveluiden käytöstä vuonna 2006
- Taulukko 4. Päihdehuollon asiakasmäärät vuonna 2006
- Taulukko 5. Toimeentulotuen saajat vuonna 2006
- Taulukko 6. Omaisuusrikokset 1997-2006
- Taulukko 7. Selvitettyjen rikosten määrä 1997-2006
- Taulukko 8. Päihtyneenä säilöön otetut 1999 - tammikuu 2007
- Taulukko 9. Pahoinpitelyt yleisellä paikalla 1997-2006
- Taulukko 10. Henkilövahinkoon johtaneet tieliikenneonnettomuudet lukuina ja niiden syyt 2004-2006
- Taulukko 11. Rattijuoppojen määrä 1997- tammikuu 2007
- Taulukko 12. Hirvieläinkolarit 1997- tammikuu 2007
- Taulukko 13. Ilmoitetut rikoksen 1997 - tammikuu 2007
- Taulukko 14. Rikoksien selvitysasteet prosentteina 1997 – tammikuu 2007
- Taulukko 15. Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset 1997–tammikuu 2007
- Taulukko 16. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttötapaukset 1997 - tammikuu 2007
- Taulukko 17. Pahoinpitelyt ja lievät pahoinpitelyt 1997- tammikuu 2007
- Taulukko 18. Valkeakosken kaupungin henkilöstön työtaturmat 1998-2006

Kuviot:

- Kuvio 1. Häiriötekijät asuinkunnassa
- Kuvio 2. Tapaturmaisesti kuolleiden lukumäärät vuosina 1986 - 2005
- Kuvio 3. Tapaturmat Pirkanmaalla ja koko maassa 1987 - 2004
- Kuvio 4. Palokuolemat vuosittain kuvaajana
- Kuvio 5. Alkoholin osuus palokuolemista 1987 - 2005

JOHDANTO / ALUEKUVAUS

Sisäasianministeriö on asettanut 4.4.2005 työryhmän laatimaan ehdotuksen seudullisen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun edelleen kehittämiseksi ja valtakunnallisen mallin laatimiseksi. Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa edellytetyt linjaukset turvallisuussuunnittelutyön jatkamiseksi valmistuivat keväällä 2006. Paikallisella tasolla on laadittava turvallisuussuunnittelun prosessikuvaus. Turvallisuussuunnitteluprosessi kokonaisuudessaan on neljän vuoden pituinen ja se liitetään kunnanvaltuustojen työskentelyaikatauluun. Turvallisuussuunnittelusta vastaa paikallisella tasolla johtoryhmä johon kuuluvat Valkeakosken, Akaan, Kylmäkosken ja Urjalan kuntajohtajat sekä palopäällikkö ja poliisipäällikkö. Suunnittelun vetovastuu on kunnilla ja sitä koordinoi seutujohtaja Heidi Rämö. Suunnittelua varten on perustettu virkamiestyöryhmä, jonka tehtävänä on suunnitelman laatiminen. Työryhmässä ovat edustettuina seuraavat tahot:

Sosiaalisuomi: Elina Takala, Urjala

Koulutoimi: Heikki Tuokko ja Marko Kulju, Akaa

Terveystenhoito: Jorma Vaalto, Valkeakoski ja Kalevi Toppari, Etelä-Pirkanmaan kuntayhtymä

Tekninen toimi: Jukka Suominen, Akaa

Nuorisotyö: Anne Kurikka, Valkeakoski

Poliisitoimi: Jari Jakobsson, Jari Ylinen

Pelastustoimi: Tero Haapala

Etelä-Pirkanmaan seutukunta koostuu Akaan kaupungista (Toijalan kaupunki ja Viialan kunta yhdistyivät vuoden 2007 alussa), Kylmäkosken kunnasta, Urjalan kunnasta ja Valkeakosken kaupungista. Seutukunta sijaitsee Tampereen ja Hämeenlinnan välimaastossa vilkkaasti liikennöidyllä kasvukäytävällä. Tampere-Helsinki-moottoritie, valtatie 9, Pirkkalan lentokenttä ja päärata ovat tuoneet niin Tampereen, Turun kuin Helsinginkin entistä lähemmäs Etelä-Pirkanmaata.

Etelä-Pirkanmaa on väkiluvultaan toiseksi suurin seutukunta Pirkanmaalla. Vuonna 2006 Etelä-Pirkanmaalla oli ennakkotiedon mukaan 42 480 asukasta. Väestön määrä on kasvamassa. Vuoden 2005 muuttotase oli positiivinen. Ikäryhmittäin tarkasteltuna muuttajien ryhmä koostui 15–24 ja 25–39-vuotiaista, muut ikäryhmät näyttivät miinusta.

Arvonlisäys asukasta kohti on tarkastelujaksolla (2000–2004) ollut hyvä ja se ylti vuonna 2004 lähes koko maan keskiarvon tasolle. Etelä-Pirkanmaan arvonlisäys asukasta kohti oli maakunnan toiseksi paras Tampereen seutukunnan jälkeen.

Etelä-Pirkanmaan toimialojen yhteenlaskettu kokonaisarvonlisäys vuosina 2000–2004 oli keskimäärin 8,2 % vuodessa. Maakunnan vastaava kasvuprosentti oli 5,8 ja koko maan tasolla kasvu oli 3,7 % vuodessa. Olennaista tarkastelussa on, mitkä toimialat ovat vaikuttaneet eniten seutukunnan arvonlisäyksen muodostumiseen. Etelä-Pirkanmaalla metsäteollisuuden vaikutus tuotannon kasvuun oli selvästi suurin.

Koulutustaso on Etelä-Pirkanmaalla melko hyvä. Työssäkäyvistä väestöstä korkeakoulutettuja on noin 14 %, ja on näin Tampereen seutukunnan jälkeen toisella sijalla, vaikka jääkin Pirkanmaan keskiarvosta (18,8 %).

Etelä-Pirkanmaan kehitys on tarkastelujaksolla ollut hyvä tuottavuuden suhteen ja kasvu on ollut Pirkanmaan korkeinta. Samalla kuitenkin työllisten kehitys on ollut laskusuuntainen. Työpaikkakehitys on seutukunnassa ollut heikko. Työpaikkojen määrä on laskenut erityisesti teollisuudessa sekä maa-, riista-, metsä- ja kalataloudessa. Suurimpana ongelmana seudulla onkin työttömyys. Etelä-Pirkanmaan työttömyys (12,5 %) oli maakunnan suurin vuonna 2006.

1. SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY

1.1 Syrjäytyminen ja hyvä sosiaalinen turvallisuus

Turvallisessa ympäristössä on hyvä elää ja toimia. Turvallisuus avaa mahdollisuuden kanssakäymiselle, kehittämiselle ja luovuudelle. Turvallisuus luo kuntalaisille hyvinvointia ja viihtyvyyttä ja seutukunnalle vetovoimaisuutta. Sosiaalinen turvallisuus on merkittävä psyykkisen hyvinvoinnin osa. Se syntyy ennustettavasti ja myönteisiä odotuksia sisältävästä tulevaisuudesta ja mahdollisten sosiaalisten ja taloudellisten riskien hallinnasta. Kysymys kytkeytyy työhön ja toimeentuloon, koulutukseen ja asumiseen. Sosiaalisesti turvallinen yhteisö turvaa kuntalaiselle myös fyysistä koskemattomuutta.

Syrjäytymisellä tarkoitetaan huono-osaisuuden kasautumista tai yksilön joutumista useiden elämänalueiden ulkopuolelle. Syrjäytymisen käynnistäjänä ovat yleensä sosiaaliset riskit kuten varattomuus, terveyden heikkeneminen, työttömyys, asunnottomuus, koulutuksen riittämättömyys tai muut sosiaaliset ongelmat. Syrjäytyneinä pidetään henkilöitä, jotka eivät kykene osallistumaan täysipainoisesti talous-, yhteiskunta- ja siviilielämään ja/tai joiden tulot ja muut resurssit (henkilökohtaiset, perheen ja kulttuuriset) ovat niin riittämättömiä, että he eivät kykene nauttimaan elintasosta, jota heitä ympäröivässä yhteiskunnassa pidetään hyväksyttävänä (Gallie, D. ja Paugam, S. S. (2002) Social Precarity and Social Integration. Eurobarometer 56.1. Raportti Euroopan komission työllisyys- ja sosiaaliasioiden pääosastolle. EORG: Bryssel)

1990-luvulla sosiaali- ja terveyspolitiikan toimintaympäristöön tuli aikaisempaa enemmän riskitekijöitä. Työttömyys kasvoi ja syrjäytyminen moninaistui. Palkkatyön antama toimeentulo ei ollutkaan enää itsestään selvää. Turvattomuus, neuvottomuus ja avuttomuus ovat heijastuneet erityisesti lapsiin ja nuoriin.

Merkittävimpiä keinoja syrjäytymisen ehkäisemisessä ovat työttömyyden alentaminen, vähimmäisetuuksien riittävä taso ja kohtuullinen ansioturva sekä palveluiden toimivuus. Syrjäytyminen on prosessi, jonka pysäyttäminen vaatii kohdennettuja toimia. Tällaisia ovat pitkäaikaistyöttömyyden katkaisu, varhainen puuttuminen lasten ja nuorten ongelmiin sekä työttömien, mielenterveysongelmaisten, ylivelkaantuneiden ja muiden syrjäytymisuhan alla olevien ja heidän perheidensä elämänhallinnan tukeminen ja toimeentulo-ongelmien vähentäminen. Köyhyyden ja syrjäytymisen estämiseksi ja vähentämiseksi ei ole olemassa mitään yksinkertaista toimenpidettä.

Köyhyyttä ja syrjäytymistä vähennetään ottamalla ehkäisevä näkökulma ensisijaiseksi toimintamalliksi. Keskeistä ehkäisevän sosiaalipolitiikan toteuttamisessa on paikallisesti suunnatut toimenpiteet ja yhteistyö sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden viranomaisten kuten koulutoimen, maankäytöstä, rakentamisesta, asumisesta, työllistämisestä, kulttuuri- ja vapaa-ajan toiminnoista sekä liikenne- ja muista palveluista vastaavien viranomaisten välillä. Keskeistä on myös se, että palvelutoiminnassa ongelmat osataan tunnistaa ja niihin pystytään puuttumaan riittävän varhaisessa vaiheessa.

Pirkanmaalla työttömien määrä vähentyi selvästi joulukuussa edelliseen vuoteen verrattuna. Verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan oli vähennystä 15,5 %. Työttömyyden rakenteellinen kehitys oli ennallaan: sekä nuorten alle 25-vuotiaiden että pitkäaikaistyöttömien määrä laski edellisvuoden joulukuusta. Joulukuussa 2006 oli nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä 20,7 % ja pitkäaikaistyöttömiä 15,3 % vähemmän kuin joulukuussa 2005.

	Työttömyysaste	Työttömät yhteensä	Alle 25-vuotiaat työttömät	Yli vuoden työttömyys	työttömyyden muutos 05-06%
Kylmäkoski	9,3 %	120	8	31	-24 %
Toijala	11,8 %	471	41	155	-16 %
Urjala	11,8 %	295	22	95	-13 %
Valkeakoski	12,6 %	1254	160	338	-11 %
Viiala	11,4 %	296	27	108	-23 %
Etelä-Pirkanmaa	12,0 %	2436	258	727	-14 %
Pirkanmaa	9,9 %	22781	2329	5959	-16 %
Koko maa	9,5 %	246661	25726	58942	-13 %

Taulukko 1. Työttömät työnhakijat kunnittain 31.12.2006

Työttömyyteen liittyvää syrjäytymistä voidaan ehkäistä mm. aktiivoimalla ammatilliseen koulutukseen ja vähentämällä koulutuksen keskeyttämisää, työllistämällä työttömiä avoimille työmarkkinoille, tukemalla heikossa työmarkkina-asemassa olevia sekä lisäämällä sosiaalista osallisuutta ja elämänhallintaa.

Työmarkkinatuen ja toimeentulotuen rahoitusta koskeva uusi lainsäädäntö tuli voimaan 1.1.2006. Kunnat osallistuvat vuoden 2006 alusta työmarkkinatuen rahoitukseen rahoittaen puolet siitä työmarkkinatuesta, jota myönnetään yli 500 päivää tukea saaneille, aktiivitoimiin osallistumattomille (passiivituen saajat). Aiemmin valtio vastasi kokonaisuudessaan työmarkkinatuen rahoituksesta. Lakimuutoksen voimaantulon jälkeen kuntien työttömyyden ja syrjäytymisen vähentämiseen pyrkivä työ on suuntautunut pääosin näiden henkilöiden aktivointiin. Esimerkiksi Valkeakosken kaupunki maksaa nyt lakimuutoksen myötä työmarkkinatukea kuntansa pitkäaikaistyöttömille n. 89 000 €/kk ja yhteensä yli 1.000 000 € vuodessa. Jos kaupunki työllistää kuntouttavaan työtoimintaan pitkäaikaistyöttömän edes 4 tunniksi viikossa, poistuu kunnan omavastuu työmarkkinatuesta tämän henkilön kohdalta heti siltä päivältä ja lisäksi valtio maksaa tästä toimenpiteestä kunnalle 10,09 €/päivä. Aktivointitoimet siis kannattavat.

Etelä-Pirkanmaan työvoimatoimiston alueella on tammi-marraskuussa 2005 maksettu em. työmarkkinatukea 691:lle työttömälle. Vuonna 2006 heitä oli 569 työtöntä/kuukausi. Kesäkuussa 2006 tuen saajia sinä kuukautena oli 602 ja lähes puolet heistä oli ylittänyt jo 1000 päivän passiivityöttömyyden rajan.

Sosiaalihuollon ja työvoimahallinnon yhteistyöllä tartutaan tehokkaimmin pitkäaikaistyöttömyyden syihin ja työllistymisen esteiden poistamiseen. Etelä-Pirkanmaalla on vuonna 2006 perustettu työvoiman palvelukeskus yhteistyössä kuntien ja valtion kanssa. Työvoiman palvelukeskus pyrkii aktivoimaan vaikeasti työllistyviä ja nuoria työttömiä rakentamalla heille yksilöllisiä polkuja työelämään.

Yli kymmenen vuoden ajan on Valkeakosken kaupungin nuorisotoimen alaisuudessa toiminut myös TyöNet-projekti. Se on yhden työnsuunnittelijan voimin antanut yksilövalmennusta alle 25 -vuotiaille nuorille. Tällä hetkellä se tavoittaa n. 40 asiakasta, jotka tarvitsevat apua arjen hallinnassa, koulutustai työpaikan hankinnassa. Akaassa on vastaavanlainen toiminta käynnistynyt vuonna 2006 ja Urjalassa toimii työpaja kaikenikäisille. Valkeakoskella nuorisotoimi käynnisti lisäksi ESR-rahoituksella vuonna 2006 vuoden mittaisen Uusix -Nuorten työpajatoiminnan kehittämisprojektin, jonka yhtenä tavoitteena on kehittää malli Etelä-Pirkanmaan seutukunnan tarpeita vastaavalle nuorten työpajalle. Ongelmallista näissä nuorten syrjäytymistä ehkäisevissä projekteissa on niiden määräaikaisuus. Tarve näihin työmuotoihin on jo pysyvä, joten ne tulisi vakinaistaa.

	Kiireelliset huostaanotot	Varsinaiset huostaanotot	31.12.2006 lapsia perhekodeissa	31.12.2006 lapsia lasten-suojelulaitoksissa	31.12.2006 lapsia perheissä
Kylmäkoski	0	4	0	6	3
Toijala	1	1	1	12	13
Urjala	0	0	0	4	7
Valkeakoski	2	13	3	9	16
Viiala	1	2	6	7	2

Taulukko 2. Lastensuojelun tilastoja vuodelta 2006

Lastensuojelussa huostaanotot ovat valtakunnallisesti lisääntyneet viime vuosina. Niinpä lasten hyvinvoinnin ja kehityksen turvaamisesta on tullut erityisen tärkeä painopiste kunnallisessa toiminnassa ja palvelujen tuottamisessa.

Sosiaalityötä on kehitetty viime vuosina ehkäisevään toimintaan. Kunnissa tuotetaan lastensuojelun perhetyön palveluja. Sen avulla perheitä tuetaan kasvatustyössä heidän omassa toimintaympäristössään. Siten turvataan arjen toimintoja mahdollisimman vaikuttavalla tavalla. Työmallia pyritään jatkuvasti suuntaamaan yhä varhaisempaan vaiheeseen. Varhainen puuttuminen lasten ja nuorten ongelmiin on kaiken lastensuojelutyön kehittämisen lähtökohta.

Kattava sosiaalipäivystys ja sosiaalipalvelujen saatavuus 24 tuntia vuorokaudessa on esimerkiksi perhe- ja läheisväkivallan vähentämisen kannalta keskeistä. Lastensuojelun sosiaalipäivystys ja sijaishuolto on järjestetty lokakuusta 2006 alkaen Etelä-Pirkanmaan kaikkien kuntien ja Tampereen seutukunnan yhteistyönä. Palvelun tuottaa Tampereen kaupunki.

Akaan Toijalassa toimi 1991 vuodesta vuoteen 2006 Yönselkä -katutyö, jonka jaostot toimivat myös Viialassa ja Urjalassa, jossa toiminta jatkuu edelleen Nuorten Palvelun nimellä. Valkeakoskella viikonloppuisin on katupartiointia säännöllisesti ja tarpeen mukaan yli 10 vuotta hoitanut Yönusvan Tuki ry. ja nuorisotoimen työllistämistukivaroin palkkaama työsuunnittelija, joka tekee sujuvaa yhteistyötä myös poliisin kanssa. Katuelämä on huomattavasti rauhoittunut viimeisen kolmen vuoden aikana.

	Kasvatus- ja perheneuvolan asiakkaat	Ensikodin asiakkaat	Turvakodissa asumispäiviä yhteensä
Kylmäkoski	77	0	0
Toijala	157	0	6
Urjala	18	0	30
Valkeakoski	556	0	0
Viiala	128	0	66

Taulukko 3. Tilastotietoja sosiaalipalveluiden käytöstä vuonna 2006

	A-klinikan asiakkaat	Nuorisoaseman asiakkaat	Katkaisuhoiton asiakkaat	Kuntoutuslaitosten asiakkaat
Kylmäkoski	7	0	3	5
Toijala	18	2	3	1
Urjala	6	0	13	3
Valkeakoski	266	0	8	15
Viiala	19	0	1	3

Taulukko 4. Päihdehuollon asiakasmäärät vuonna 2006

Alkoholin kulutuksen voimakas kasvu on lisännyt päihdehaittoja ja palvelujen tarvetta. Suomessa erityispiirteenä on vahvasti humalahakuinen juominen, jonka kansanterveydelliset ja sosiaaliset haitat

ovat merkittäviä. Päihdehuollon palveluissa on seutukunnallisesti nähtävissä avohuollon palvelujen käytön keskittyminen Valkeakoskelle, jossa palvelut sijaitsevat. Päihdehuollon palvelut ovat laitoshoitopainotteisinta Urjalassa, josta on pisin välimatka ja huonot liikenneyhteydet Valkeakoskelle. Syrjäytymisriski kasvaa silloin, kun päihdeongelmia hoidetaan pelkästään laitoshoidon avulla ja ehkäiseviä palveluja ei käytetä. Syrjäytymistä voidaan ehkäistä lisäämällä päihdepalvelujen saatavuutta nimenomaan matalan kynnyksen palveluihin ja tarjoamalla lähipalveluja. Aikuisten alkoholin riskikäytön ja huumeaineiden käytön vähentämisellä vähentyisi myös päihteiden käytöstä aiheutuvat haitat.

Nuorten osalta on huomioitavaa, että STAKES: in joka toinen vuosi tekemän kyselytutkimuksen mukaan (400 kuntaa, 48 000 oppilasta) vuodesta 2001 lähtien on tupakan poltto, alkoholin ja huumeiden käyttö tasaisesti vähentynyt ja täysin raittiiden nuorten määrä on lisääntynyt vuodesta 2000 jopa yli 10 %:lla (lukioikäiset pojat). Tämä valtakunnallinen trendi näkyy myös Valkeakoskella paikallisesti tehdyissä koululaistutkimuksissa (Mika Helmisen Poliisikoululle tekemät nuorisotutkimukset vuosina 1986, 1991, 1997, 2001 ja 2006 sekä Ehkäisevän päihdetyön ryhmän tekemä peruskoulun päihdekysely 7-9 luokille v. 2006). Sen sijaan päihteiden käyttö on kasaantunut. Ne, jotka käyttävät päihteitä, käyttävät niitä määrällisesti yhä enemmän ja ovat myös suuremmissa vaarassa syrjäytyä.

	Taloudet	Asiakkaat	% koko kunnan asukkaista
Kylmäkoski	141	294	12,0 %
Toijala	373	572	6,9 %
Urjala	304	505	9,2 %
Valkeakoski	724	.*	.*
Viiala	248	346	6,2%

* Valkeakosken osalta suuresta asiakasmäärästä johtuen ei manuaalista laskentaa suoritettu.

Taulukko 5. Toimeentulotuen saajat vuonna 2006

Pitkäaikainen työttömyys tai muusta syystä johtuva pitkään jatkunut poissaolo työelämästä merkitsee usein jäämistä vähimmäisetuuksien tai viimesijaisen toimeentuloturvan eli toimeentulotuen varaan. Työttömyyden pitkittyminen onkin merkittävin köyhyysriskiä kasvattava uhka. Myös vanhimmat eläkkeellä olevat naiset elävät usein pelkän kansaneläkkeen tai kansaneläkkeen ja pienen ansioeläkkeen varassa. Säilyttämällä vähimmäisetuuksien ja viimesijaisten etuuksien taso jatkossakin sellaisena, että se takaa ihmisarvoisen elämän pyritään ehkäisemään köyhyyttä ja sitä kautta syrjäytymistä. (Sosiaali- ja terveysministeriö: Sosiaali- ja terveyspolitiikan strategiat 2015)

Etelä-Pirkanmaan seutukunnallisella yhteistyöllä tavoitellaan monimuotoisempia ja laadukkaampia palveluja huomioiden myös taloudellinen tehokkuus. Yhteistoiminnalla pyritään ehkäisemään koko seutukunnan asukkaiden syrjäytymistä. Sosiaalitoimissa on seutukunnallisesti tehty seuraavia yhteisiä toimintastrategioita ja tuotettu palveluja yhteistoimintana.

- Etelä-Pirkanmaan sosiaalipalvelujen tuotantostrategia
- Työterveyshuollon selvitys
- Seudullinen henkilöstöstrategia
- Päihdetyön selvitys
- Mielenterveyden strategia
- Hoivayrittäjyys selvitys
- Ympäristöpalveluja (YTAKE) koskeva selvitys
- Kumppanuushanke / Valkeakosken aluesairaala ja kuntien perusterveydenhuollon yhteistyöselvitys
- Sosiaalipäivystys ja sijaishuolto on järjestetty Etelä-Pirkanmaan ja Tampereen seutukunnan yhteistyönä

- Yhteistyötä on tehty lisäksi muun muassa seuraavilla alueilla: A-klinikkapalvelut, ravitsemusterapia, perusterveydenhuollon päivystys, hammashuollon viikonloppupäivystys, varastotoiminta, erikoissairaanhoido (seudullinen tilaajarengas)

Seutukunnan kuntien sosiaali- ja terveystalvelujen suunnittelussa ja tuottamisessa huomioidaan seutukunnallisen yhteistyön mahdollisuudet. Tällä hetkellä on suunnitelmissa luoda seutukunnallisesti yhteinen mielenterveyssuunnitelma, joka tullaan tekemään kuntien omista tarpeista lähtien ja riittävän konkreettisesti. Suunnitelman päätarkoituksena on olla tukena palvelurakenteiden suunnittelussa sekä kunnan omien palvelujen tuottamisessa ja muiden tuottamien erityispalvelujen hankinnassa. Mielenterveyden ylläpito ehkäisee tehokkaasti syrjäytymistä.

Kuntien nuorisotoimet ovat seutukunnallisesti selvittäneet nuorten elinoloja yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa. Katariina Kähkölän v. 2005 tekemä Pro Gradu –tutkielma: Etelä-Pirkanmaan nuorten elinolojen kehittäminen perustuu aiemmin tehtyyn nuorten elinoloselvitykseen sekä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden haastattelututkimukseen. Kehittämistarpeita löytyi seuraavista asioista: nuorten työllistämispalvelut, erityisnuorisotyö ja nuorisopsykiatria. Eri muotoista toiminnallista tekemistä kaivattiin syrjäytymisen ehkäisyyn lisää. Työllistämistoiminnassa kaivattiin mukaan yksityisen puolen sitouttamista. Oppisopimuskoulutukseen oli 65 % työttömistä vastanneista valmiita osallistumaan. Tietoa pitäisi jakaa enemmän ja kehittää tiedottamismuotoja. Tällä hetkellä toimiikin jo seutukunnallinen Epefi.fi nuorten oma nettisivusto yhteisen hankkeen tuotoksena ja nuorisotiedotuspisteitä rakennetaan ainakin Akaaseen ja Valkeakoskelle. Tehokas tiedonsaanti ehkäisee osaltaan syrjäytymistä. Nuorisotoimien vapaa-aika- ja harrastuspalvelujen todetaan olevan hyvällä tasolla mutta seutukunnan alueellista tasa-arvoa lisäksi toimivat liikenneyhteydet myös harvaan asutuilla alueilla. Hyvä syrjäytymistä ehkäisevä tavoite on vähintään yksi hyvä harrastus / nuori.

Olennaista on kehittää tehokkaita toimintamalleja varhaiseen puuttumiseen myös nuorisotyössä, jotta havaitut ongelmat eivät pääse syvenemään. Moniammatillinen verkostotyö on paras työkalu ja se pitää vakiinnuttaa jokaisen kunnan työmuodoksi. Tällaisia ovat jo kunnissa toimivat ehkäisevän päihdetyön ryhmä Urjalassa tai oppilashuoltoryhmät sekä esim. Vartu – Varhaisen tukemisen työryhmä Akaassa ja Onnistuvat Opit -hanke Valkeakoskella, jossa tekeillä on myös sähköinen palvelukartta kaikista nuorten tukipalveluista kaupungin verkkosivuille vuoden 2007 aikana. Myös asuntopalvelujen tarjoamisesta nuorille pitää huolehtia riittävien pienten vuokra-asuntojen tarjonnalla. Valkeakoskella on vuodesta 2003 toiminut yksi 19 asunnon nuorisoasunto, jonka omistaa Valkeakosken nuorisoasuntoyhdistys.

Nuorten osalta suurin riski syrjäytymiseen on peruskoulun jälkeisen toisen asteen oppilaitoksen keskeyttäminen. Nuori ei varsinaisesti kuulu sosiaalitoimen asiakkaaksi ja toisaalta perusopetus on loppunut. Tarvittaisiin siis yhtenäinen toimintatapa, jonka avulla etsitään koulunsa lopettaneet nuoret ja mahdollisesti pystytään auttamaan heitä. Toisen asteen opiskelunsa lopettaneita on vuosittain seutukunnalla arviolta 10 nuorta.

Perusopetuksen koulut vahvistavat hyvää sosiaalista turvallisuutta mm. seuraavin keinoin:

Oppilashuoltotyö:

Asiantuntijaverkosto: opettajat, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja. Koulukuraattorin ja koulupsykologin työn riittävän resursoinnin lisääminen olisi suositeltavaa. Myös ennaltaehkäisevää työtä sekä mukanaolo nivelvaiheessa (6.-7. lk.).

Kodin ja koulun välinen yhteistyö:

Mm. vanhempainvartit, vanhempainillat, oikea-aikaiset yhteydenotot huoltajiin

Nuorten parissa työtätekevien asiantuntijoiden yhteydenpito esim. Akaa:

Entisessä Toijalan kaupungissa on kokoontunut vuosien ajan moniammatillinen työryhmä, joka tunnetaan nykyisin nimellä Vartu – Varhaisen tukemisen työryhmä. Ryhmä jatkaa toimintaansa Akaassa. Vartun päätehtävä on nuorten parissa toimivan moniammatillisen

yhteistyöverkoston ylläpitäminen. Moniammatillisessa työryhmässä on käsitelty nuoriin liittyviä ajankohtaisia asioita ja vaihdettu tietoa. Vuoden 2006 keväällä työryhmä suunnitteli syksyksi 2006 uusien seiskaluokkien ryhmäytymispäivät, joihin kaikki ammattiryhmät toivat oman osaamisensa. Seiskapäivien purkukokouksessa todettiin, että päivät olivat kaikilta osin onnistuneet ja kannattavat.

Toimiva erityisopetus:

Oppilaat saavat edellytystensä mukaista ja palkitsevaa opetusta. Myös maahanmuuttajaoppilaat huomioidaan.

Oppilaanohjaus:

Tavoite: kaikki jatko-opintoihin. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Oppilaanohjauksessa pyritään kehittämään opiskelutaitoja, itsetuntemusta, päätöksentekotaitoa ja motivoimaan tulevaisuuden suunnitteluun. Seurantaa myös toiselle asteelle. Haastavimpien oppilaiden osalta käytetään keinona niin sanottua joustavaa perusopetusta: oppilaalle pyritään räätälöimään yksilöllinen opintie, jossa käytetään normaalia runsaammin esimerkiksi työssä oppimista.

Koulun puuttumisen mallit: (tehty 2004-2005)

Poissaoloihin, tupakointiin, pähteisiin ja kiusaamiseen

2. HÄIRIÖKÄYTTÄYTYMISEN EHKÄISY

2.1 Omaisuusrikosten määrä

Ilmoitettu Kpl arvoina	Kylmäkoski	Toijala	Viiala	Urkala	Valkeakoski	Etelä-Pirkanmaa
1997	56	281	180	182	860	1 559
1998	74	352	106	124	713	1 369
1999	54	332	116	147	747	1 396
2000	76	518	137	174	748	1 653
2001	67	472	162	146	779	1 626
2002	71	544	137	125	693	1 570
2003	41	412	159	154	684	1 450
2004	51	343	164	178	644	1 380
2005	40	390	130	254	617	1 431
2006	48	293	112	148	647	1 248

Taulukko 6. Omaisuusrikokset 1997 - 2006 (lähde: poliisin tulostietojärjestelmä)

Selvitys% arvoina	Kylmäkoski	Toijala	Viiala	Urkala	Valkeakoski	Etelä-Pirkanmaa
1997	28,6%	44,8%	28,3%	25,3%	35,3%	34,8%
1998	41,9%	40,3%	26,4%	26,6%	34,8%	35,2%
1999	24,1%	24,7%	20,7%	23,8%	34,1%	29,3%
2000	43,4%	37,6%	33,6%	37,9%	28,3%	33,4%
2001	23,9%	41,5%	18,5%	19,9%	33,6%	32,8%
2002	45,1%	29,8%	33,6%	19,2%	29,3%	29,7%
2003	22,0%	31,6%	29,6%	18,8%	32,6%	30,2%
2004	31,4%	44,6%	30,5%	24,7%	37,3%	36,4%
2005	20,0%	46,4%	35,4%	74,4%	34,2%	44,4%
2006	50,0%	34,8%	44,6%	27,7%	32,1%	34,1%

Taulukko 7. Selvitettyjen rikosten määrä 1997-2006 (lähde: poliisin tulostietojärjestelmä)

Ylemmässä taulukossa on tilastoituna kunnittain omaisuusrikosten lukumäärät kihlakunnan alueella. Alemmassa taulukossa on vastaavien rikosnimikkeiden selvitysprosentti kihlakunnan alueella. Koko kihlakunnan tasolla mitattuna rikosten lukumäärät / selvitysprosentit ovat pysyneet kokolailla samoina tarkastelujakson aikana. Kunnittain tarkasteltuna heittoja toki löytyy johtuen paikallisista tekijöistä.

Poliisin mahdollisuudet yksinään vaikuttaa merkittävästi rikosten määrän laskuun ovat rajalliset. Huomattavasti asiaan pystyvät vaikuttamaan kuntalaiset itse omaisuuttaan merkitsemällä esineeseen tunniste tai merkitsemällä muistiin tavarassa jo olemassa oleva tunniste, huolehtimalla lukituksesta ja miksei myös naapuriapua tehostamalla. Näiden asioiden tehostamisella voi nähdä olevan merkitystä myös poliisin tutkittavaksi tulevien omaisuusrikosten selviämisen kannalta. Poliisin haltuun tulee vuosittain eri yhteyksissä tavaraa, jonka alkuperää ei pystytä selvittämään.

Sisäasiainministeriö on asettanut Valkeakosken poliisilaitokselle palvelutasotavoitteet. Tavoitteeksi on asetettu mm. rikoslakirikosten (liikenne rikokset) osalta selvitysprosentti 45 vuodelle 2007 ja tutkinta-ajatavoite 90 vuorokautta. Viime vuonna asetetut palvelutasotavoitteet saavutettiin selvästi.

2.2 Julkisten paikkojen viihtyisyys

Ympäristön yleinen siisteys / epäsiisteys on asia, jossa kultaisen keskitien löytäminen on vaikeaa. Siistiä pitäisi olla, mutta se ei saisi maksaa, tai sen tekemiseen ei pitäisi kulua paljoakaan aikaa tai resursseja. Kannanotot vaihtelevat, riippuen siitä kuka on lausuja. Yleisesti ottaen alueemme kunnilla ei ole riittäviä resursseja (henkilöstöä, koneita, laitteita, rahaa), jotta kaikkialla kuntien alueilla siisteys olisi hyvällä tasolla. Näin ollen on ollut pakko laittaa siisteysasiatkin tärkeysjärjestykseen, kuten muutkin tarpeet, ja keskittyä ydinalueisiin.

Kaikissa Etelä-Pirkanmaan kunnissa on viime vuosina kuitenkin panostettu, ja panostetaan edelleen, erityisesti keskustojen elävöittämis- ja kehittämistoimenpiteisiin, joilla parannetaan kuntalaisten ”olohuoneiden” viihtyisyyttä edistämällä samalla kaupallisten palvelujen kehittymistä, liikkumisen helppoutta ja turvallisuutta. Hankkeisiin on saatu useasti valtiohallan (TE- keskus, ympäristökeskus, Pirkanmaan liitto) ja EU:n tukea.

Kokemus on osoittanut, että näillä toimenpiteillä on ihmisten häiriökäyttäytymistä hillitsevä vaikutus. ”Paikat kunnossa” - periaate pitää ilkeiden loitolla tai ainakin vähentää sitä. Toisenlaisen häiriökäyttäytymisen, julkijuopottelun, hävittäminen on monesti vaikeampaa. Tällaiset ”häiriköijät” luonnollisesti viihtyvät myös viihtyisässä ympäristössä, aiheuttaen olemassaolollaan tavalliselle kadunkulkijalle, erityisesti lasten ja ikäihmisten kannalta, kiusallisen tunteen oleskella ja asioida ko. alueella.

Monesti kalliilla rahalla aikaansaadut silmänilot ja kaunis katukuva tärveltyvät em. häiriötekijöistä, joiden poistamiseen tarvitaan valvontaa ja rohkeaa puuttumista epäkohtiin. Näin estetään pienen vähemmistön terrorisointi suurta enemmistöä kohtaan.

Ilmoitettu Kpl arvoina	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 (tammikuu)
Akaa	0	0	0	0	0	0	0	0	34
Kylmäkoski	7	11	9	12	14	8	5	16	5
Toijala	149	188	168	164	171	126	148	108	0
Viihde	29	54	46	37	41	62	61	49	0
Urjala	19	14	14	25	20	21	29	38	7
Valkeakoski	253	239	236	307	226	270	311	276	28
Etelä-Pirkanmaa	457	506	473	545	472	487	554	487	74

Taulukko 8. Päihtyneenä säilöön otetut 1999- tammikuu 2007 (lähde: poliisin tulostietojärjestelmä)

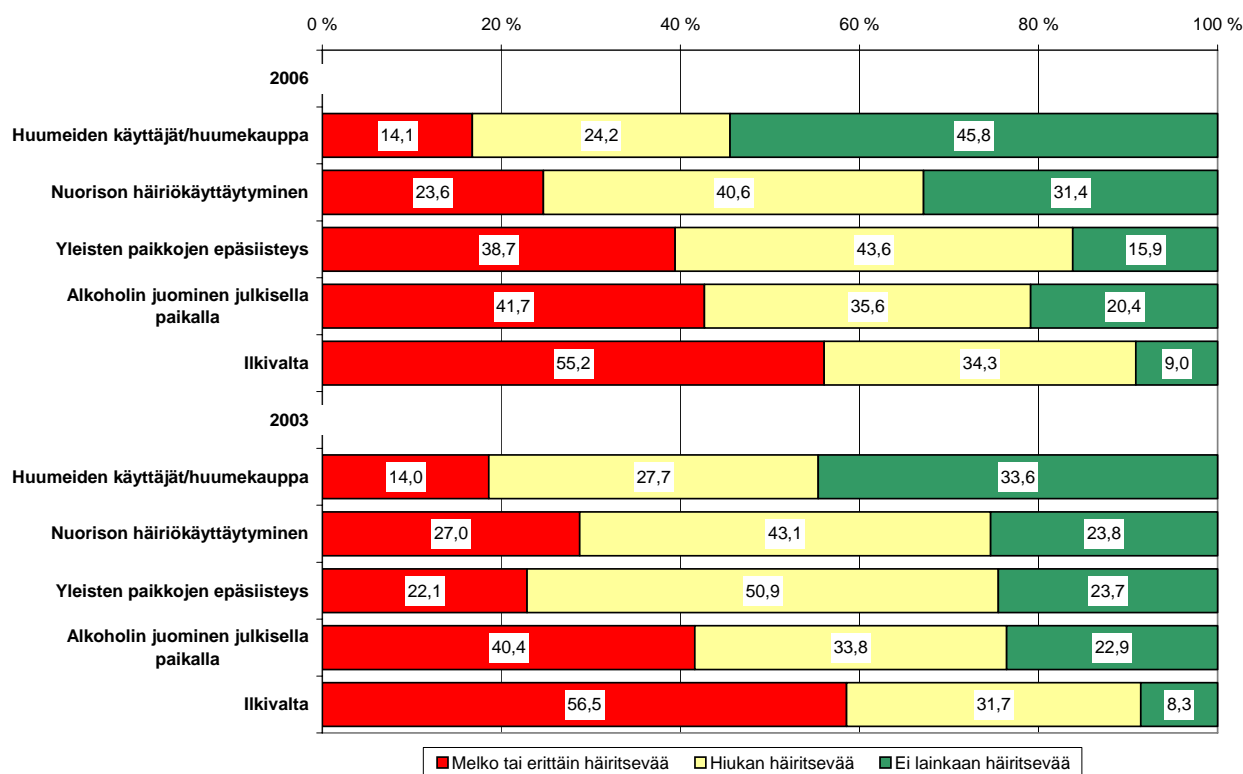
Taulukolla on mitattu poliisilain nojalla säilöön otettujen määrän kehittymistä kihlakunnan alueella. Säilöönoton kriteerinä on ollut yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiritseminen joko aktiivisesti eli häiriökäyttäytyminen tai passiivisesti eli henkilö on ollut kykenemätön huolehtimaan itsestään.

Poliisi kykenee valvomaan yleisten paikkojen viihtyisyyttä pääasiassa poliisilain ja järjestyslain suomia valtuuksia käyttäen. Ne mahdollistavat puuttumisen julkijuopotteluun ja muuhun häiriökäyttäytymiseen yleisillä paikoilla, mutta eivät oikeuta poliisia ”siivoamaan” yleisiä paikkoja rauhallisesti käyttäytyvistä, mutta selvästi päihtyneistä henkilöistä, joiden läsnäolo saattaa aiheuttaa ns. tavalliselle kansalaiselle harmia olemuksellaan, perustuslaki suo nimittäin myös heille oikeuden oleskella yleisillä paikoilla ilman, että heidän vapauteensa tarpeettomasti puututaan.

2.3 Turvallisuuden tunne

	Kylmäkoski	Toijala	Viiala	Urkala	Valkeakoski	Etelä-Pirkanmaa
1997	4	15	11	5	25	60
1998	1	26	6	7	52	92
1999	0	24	14	4	45	87
2000	3	33	12	11	40	99
2001	0	27	5	14	46	92
2002	1	27	3	7	56	94
2003	9	21	14	5	45	94
2004	2	18	6	7	51	84
2005	2	25	4	2	70	103
2006	1	13	9	12	49	84

Taulukko 9. Pahoinpitelyt yleisellä paikalla 1997-2006 (lähde: poliisin tulostietojärjestelmä)

Kuvio 1. Häiriötekijät asuinkunnassa (lähde: turvallisuustutkimus 2006)

Yleisellä paikalla tapahtuneita pahoinpitelyitä on kihlakunnan alueella yleensä vuosittain alle 100 kpl, jos tilaston vielä jakaisi hienommaksi siten, että verrattaisiin tapahtuma-ajankohtia ja -paikkoja voisi hyvillä mielin todeta kihlakunnan alueen sangen turvalliseksi liikkua ilman uhkaa johtua väkivaltarikoksen uhriksi.

Pahoinpidellyksi joutumisen pelko ei ole edes listautunut turvallisuustutkimuksen listalle merkittävistä häiriötekijöistä asuinkunnassa. Tutkimuksen mukaan kuntalaiset kantavat enimmäkseen huolta yleisten paikkojen olosuhteista. Poliisi kykenee vielä nykyresursseillaan palvelemaan kuntalaisia tyydyttävästi tällä sektorilla suuntaamalla valvontaansa ennalta tiedettyihin häiriökohteisiin. Huumeidenkäytön ongelmat eivät sen sijaan ole näkyvää tavallisten kuntalaisten näkökulmasta. Voidaan todeta myös, että nuorten häiriökäyttäytymisen koetaan vähentyneen.

3. ONNETTOMUUKSIEN ENNALTA EHKÄISY

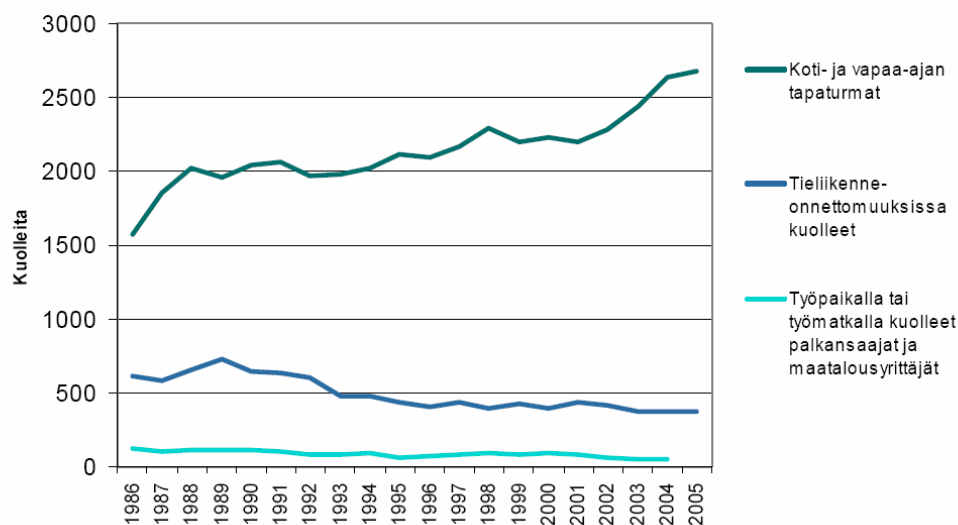
3.1 Koti ja vapaa-ajan tapaturmat

Tapaturma on Suomalaisten yleisin kuolinsyy. Suomessa sattuu noin 800000 koti- ja vapaa-ajan tapaturmaa vuosittain. Koti ja vapaa-ajan tapaturmilla tarkoitetaan niitä tapaturmia, jotka tapahtuvat työajan ulkopuolella ja muualla kuin liikenteessä. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien osuus kaikista tapaturmista on noin 80 %. Tapaturmien seurauksena kuolee vuosittain noin 2200 henkilöä. Näistä noin 500 on humalaisia miehiä. Tapaturmaisesti kuolleista naisista ainoastaan joka kymmenes on humalassa. Alkoholilla on suuri osuus palokuolemien lisäksi hukkumis- ja paleltumakuolemissa.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien taustalta löytyy usein samat syyt kuin palokuolemissa: alkoholin ja muiden päihteiden liikakäyttö, väestön ikääntyminen ja yksin asuvien vanhusten määrän lisääntyminen. Tapaturmaisista kuolemantapauksista 2/3 tapahtuu miehille. Suurimmassa riskiryhmässä tapaturmaisista kuolemista tarkasteltaessa ovat 45-64 -vuotiaat miehet.

Lapsia kohtaavien tapaturmien yleisimmät syyt ovat erilaiset putoamiset, myrkytykset ja tukehtumiset. Lapsen vanhetessa lisääntyvät liikuntaharrastuksissa, ulkoleikeissä ja koulussa tapahtuvien tapaturmien osuudet, jolloin kotitapaturmien osuus pienenee. Ikäihmisillä yleisimmät tapaturmien syyt ovat liukastumiset, kaatumiset ja erilaiset palovammat. Kodin lisäksi tapaturmia tapahtuu ulkona ja hoitolaitoksissa. Esimerkiksi lonkkamurtuman vuoksi vanhus saattaa menettää itsenäisen liikkumiskykynsä koko loppuiäkseen.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat näyttävät lisääntyvän joka vuosi, kuten alla oleva kuvaaja kertoo.

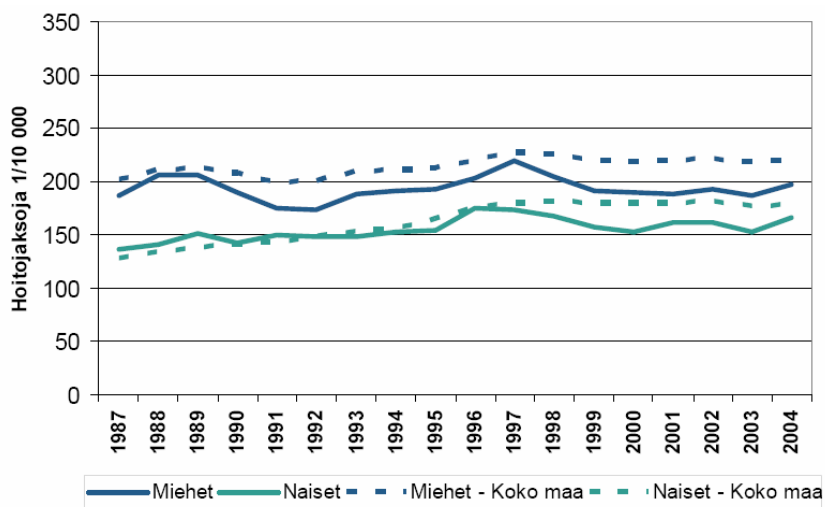

Kuvio 2. Tapaturmaisesti kuolleiden lukumäärät vuosina 1986-2005 (Lähde: Tilastokeskus SVT)

Suomen pitkä talvi vaikuttaa liukastumisten ja muiden kaatumisten määriin. Yhteiskunnalle koituu liukastumisista yli 500 miljoonan euron kustannukset vuosittain.

Vuosittain kymmenet tuhannet ihmiset joutuvat ensiapuvastaanotolle kaatumisen seurauksena. Iäkkäät ihmiset voivat kaatua useamman kerran vuodessa. Kaatumisten seurauksena kuolee vuosittain noin 1200 suomalaista. Kaatumista seuraava toipilasaika on erityisesti vanhuksille rankka. Toipilasaikana fyysinen toimintakyky heikentyy, joka vaikuttaa myös henkiseen hyvinvointiin. Toipilasaikana menehtyy useita henkilöitä vuosittain. Liukastumisten ennaltaehkäisy onkin asia johon tulisi yrittää vaikuttaa (mm. käyttämällä liukesteitä kengissä, kunnollinen kulkuväylien kunnossapito, hyvä lihaskunto jne.).

Keinot koti- ja vapaa-ajan tapaturmien vähentämiseen ovat pitkälti samanlaiset kuin palokuoleminen ehkäisemisen. Yksin asuvien vanhusten turvallisuuden takaamisella voidaan varmasti vähentää tapaturmia. Alkoholin vaikutuksen alaisena henkilöstä tulee kömpelömpi, mistä seuraa kaatumisia. Jos alkoholinkäyttö pysyisi kohtuullisella tasolla, jäisi osa tapaturmista sattumatta

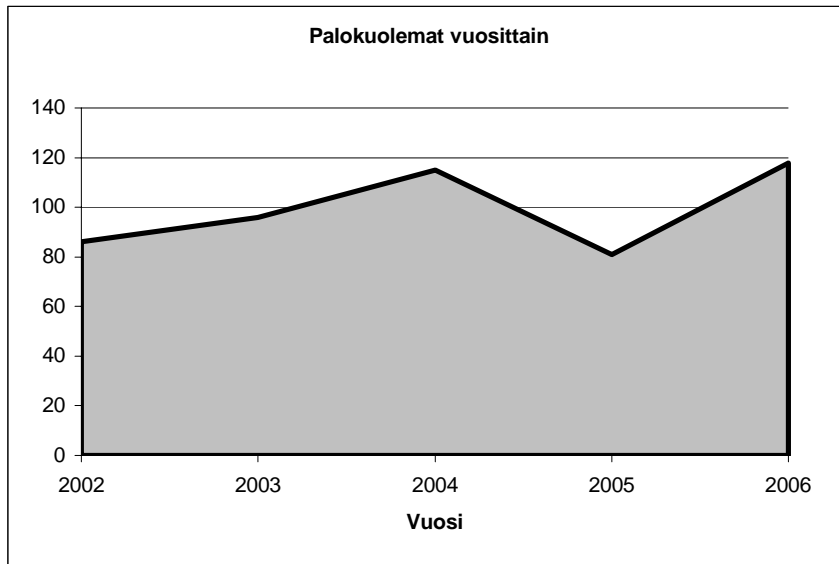
Kuvio 3. Tapaturmat Pirkanmaalla ja koko maassa 1987-2004. (Lähde: Stakes, Hoitoilmoitusrekisteri)

Vaikka Suomessa tapaturmien osuus lisääntyy jatkuvasti, näyttäisi Pirkanmaan tilanne suhteellisen tasaiselta.

3.2 Tulipalot

Vuonna 2004 Suomessa tapahtui 115 palokuolemaa. Vuoden 2005 aikana tapahtuneet 81 palokuolemaa herättivät toiveita siitä, että palokuolemien määrä lähtisi pysyvään laskuun. Vuoden 2006 118 palokuolemaa käänisivät kuitenkin palokuolemien määrän uudelleen nousuun. Vuodesta 2007 näyttäisi tässä vaiheessa tulevan palokuolemien suhteen ennätysynkkä koko maassa.

Vuonna 2006 Pirkanmaalla tapahtui 15 palokuolemaa, joista viisi Etelä-Pirkanmaalla. Pelkästään Toijalassa palokuolemia tapahtui neljä, Valkeakoskella yksi. Tampereen aluepelastuslaitos sai kyseenalaisen kunnian olla järjestämässä useampiakin tiedotustilaisuuksia palokuolemista tai suurpaloista. Vuosi 2007 ei ole tässä suhteessa alkanut yhtään valoisammilla merkeillä.

Kuvio 4. Palokuolemat vuosittain kuvaajana

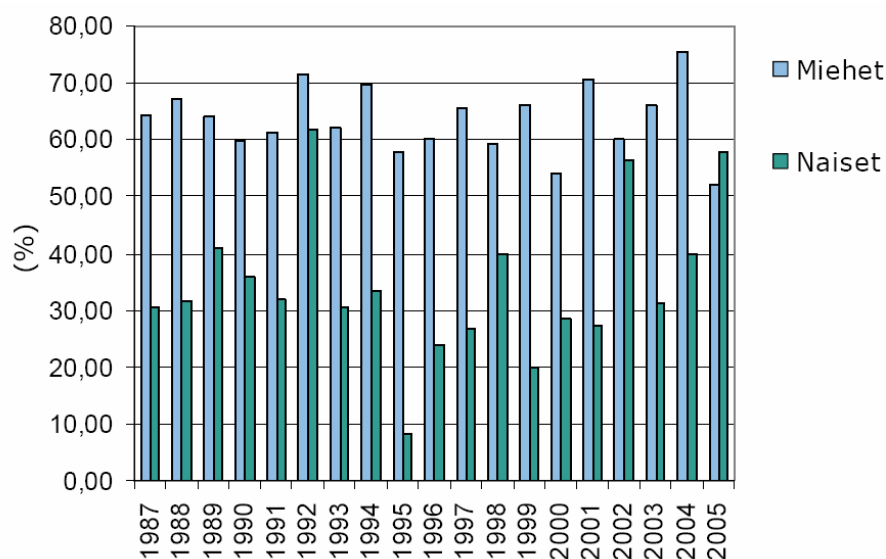
Sisäasiainministeriö asetti vuoden 2012 valtakunnalliseksi tavoitteeksi enintään 30 palokuolemaa. Kun palokuolemien määrä lähti uudelleen kasvuun, todettiin, että pelkillä pelastuslaitoksen toimenpiteillä ei päästä edellä mainittuun tavoitteeseen. Palokuolemien ehkäisemiseen tarvitaan myös muiden toimijoiden toimenpiteitä. Aikaisemmin laissa annettu määräys palovaroittimien asentamisesta asuinhuoneistoihin eivät vaikuttaneet toivotulla tavalla palokuolemien lukumääriin. Pelastuslaitoksella on kuitenkin tiedossa useita tapauksia, joissa palokuolemia on estetty palo- tai häikäroittimien avulla. On mahdollista, että ilman palovaroittimista annettua lakia palokuolematilastot olisivat vieläkin synkemmät. Pelastuslain mukaan taloyhtiöön, jossa on viisi tai useampia asuinhuoneistoja, tulee laatia pelastussuunnitelma. Suunnittelun avulla taloyhtiön hallituksen ja sen asukkaiden toivotaan kiinnittävän huomiota päivittäiseen turvallisuuteen.

Palokuolemia on tutkittu useissa eri yhteyksissä. Jokainen palokuolema tutkitaan sekä poliisin, että pelastuslaitoksen toimesta. Joissain tapauksissa onnettomuustutkintakeskus tekee oman tutkintansa. Tutkinnan avulla pyritään selvittämään ne tekijät, jotka johtivat hengenvaarallisten olosuhteiden muodostumiseen, sekä selityksen sille, miksi henkilö ei pystynyt poistumaan vaaralliseksi muodostuneesta tilanteesta. Toistuvana tekijänä raporteissa on kuolleen henkilön hetkellisesti tai pysyvästi alentunut toimintakyky. Tässä yhteydessä toimintakyvyn alenemisella tarkoitetaan havaintokyvyn, liikuntakyvyn tai ymmärryskyvyn alenemista tai puuttumista. Yksityiskohtaisemmin tarkasteltuna palokuolemista löytyy selvä yhteys väestön ikääntymiseen ja yksin asuvien vanhuksien määrän kasvuun, sekä työikäisen väestön syrjäytymiseen.

Palokuolemien riskiryhmät voidaan luokitella karkeasti alla kuvatulla tavalla. Kun näiden ryhmien asumisturvallisuuteen kiinnitetään riittävällä tavalla huomiota, voidaan varmasti vaikuttaa palokuolematilastojen lukuihin.

- alkoholin, huumeiden tai lääkkeiden liikakäyttäjät
- vanhukset, joiden toimintakyky on iän tai erilaisten sairauksien takia alentunut
- kaiken ikäiset henkisesti tai fyysisesti sairaat
- yksin kotona olevat lapset

Kansanterveyslaitoksen laatimien tilastojen mukaan alkoholi on mukana yli puolessa sattuneista palokuolemista. Syrjäytymisen mukanaan tuoma alkoholin ja muiden päihteiden liikakäyttö aiheuttaa pelastuslaitoksille tehtäviä myös sairaankuljetus- ja ensivastetoiminnan muodossa. Tästä syystä pelastuslaitos toivoo, että syrjäytymisen estämiseen kiinnitetään jatkossa entistä tarkempaa huomiota.

Kuvio 5. Alkoholin osuus palokuolemissa 1987-2005 (Lähde: Tilastokeskus STV, Kuolemansyytilasto)

Suurin osa palokuolemista tapahtuu rakennuksissa., vaikka muitakin palokuolemien syitä on. Esimerkiksi liikenneonnettomuuden seurauksena syttyvän ajoneuvopalon aiheuttama palokuolema kirjataan palokuolemaksi. Tilastoissa on nähtävissä joitakin henkirikoksia tai itsemurhia, jotka on tehty syyttämällä henkilön päälle valeltu palava neste. Palokuolemaksi kirjataan tapahtuma, jossa henkilö löydetään savuisesta tilasta ja voidaan epäillä, että kuolema on johtunut häämyrkytyksestä. Samoin toimitaan palaneena löydetyn henkilön kohdalla, vaikka ei olekaan tiedossa onko henkilö ollut elossa tulipalon syttyessä. Todellinen kuolinsyy selviää oikeustieteellisessä ruumiinavauksessa, mutta tilastoihin tuota tietoa ei saada. Palokuolemaksi kirjataan tapaus, jossa tulipalon seurauksena vammoja saanut henkilö menehtyy 30 päivän kuluessa vammautumisesta.

Toisaalta, palokuolemaksi ei kirjata esimerkiksi tilannetta jossa kerrostalohuoneiston tulipaloo pakoontyrkivä ihminen pudottautuu tai hyppää korkealta, ja menehtyy putoamisesta saamiinsa vammoihin. Tästä syystä nykyisiin palokuolematilastoihin ei voida sokeasti luottaa. Tilastointitapaa tullaan tulevaisuudessa toivottavasti tarkentamaan. Tilastointi tulisikin siirtää sisäasiainministeriön tehtäväksi, jolla on tarvittavat oikeudet mm. rikostutkinnan tulosten ja todellisen kuolinsyyntsaamiseksi.

Etelä-Pirkanmaalla tapahtui vuonna 2002 yksi- ja vuonna 2004 yksi palokuolema, joten ennen vuotta 2006 palokuolemien määrät olivat valtakunnan keskiarvon alapuolella.

Tulipalojen sytymissyitä on useita. Kuitenkin lähes puolet tulipaloista syttyy ihmisten toiminnan seurauksena. Tampereen aluepelastuslaitoksessa on käynnistetty Tulikettu-projekti, jonka tarkoituksena on jakaa esikoulu- ja kouluikäisille turvallisuustietoa. Tuliketun kautta turvallisuusasioista kerrotaan joka vuosi esikoululaisille, sekä kakkos-, kuutos- ja kahdeksaslukkalaisille. Tuliketun tulokset eivät näy välittömästi, vaikka onkin mahdollista, että lapsi joutuu onnettomuustilanteeseen ja toimii saatujen oppien mukaisesti. Tärkeämpää on, että tuleville aikuisille opetetaan turvallisuusasiat jo muiden elämän perustaitojen oppimisen yhteydessä. Syrjäytyneet ja päihteiden liikakäyttäjät muodostavat suurimman palokuolemien riskiryhmän. Näitä ryhmiä ei yleensä tavoiteta lainkaan valistuksen ja turvallisuuskoulutuksen keinoin. Valitettava

tosiasia on, että osa nykyisistä peruskoululaisistakin syrjäytyy aikuisena. Tuliketun avulla osa tulevaisuuden riskiryhmistä tavoitetaan jo ennen kuin syrjäytyminen on päässyt tapahtumaan.

Ns. ohikulkijoiden tekemien hätäilmoitusten määrä kasvaa vuosi vuodelta. Yleisimmät syyt hätäilmoituksiin ovat savuhavainnot tai tajuttomana makaavat potilaat. Ilmoittaja ei kuitenkaan kiireisiinsä vedoten ehdi jäämään paikalle selvittämään, mitä todella on tapahtunut. On esimerkkejä, joissa kaupungin keskustassa sairaskohtauksen saanut henkilö on maannut kuolleena jopa tunteja, ennen kuin kukaan on kiinnittänyt häneen huomiota. Mistä siis johtuu, että omat kiireet menevät toisen ihmisen hengen ja terveyden edelle? Entä kun näin sattuu omalle läheiselle? Olisiko tässäkin asennekasvatuksen paikka?

Suuronnettomuuksien todennäköisyys kasvaa aina, kun eri toimintoja keskitetään samaan paikkaan. Erityisesti ympäristö- ja luonnononnettomuuksien todennäköisyys on alkaneena vuosituhantena kasvanut. Viime vuosien luonnononnettomuudet, kuten myrskyt ja tulvat, eivät varmasti ole jääneet keneltäkään huomaamatta. Liikennemäärien lisääntyessä liikenneonnettomuuksien todennäköisyys kasvaa. Etelä-Pirkanmaalla suuronnettomuuden riskiä nostavat mm. teollisuustoiminta, valtatiet ja junarata. Kaikkiin kolmeen edellä mainittuun tekijään liittyy riskiä kasvattavana tekijänä vaarallisten aineiden käsittely tai kuljetus.

Suuronnettomuuksia ajatellen viranomaisyhteistoimintaa tulisi kehittää. Suuronnettomuuden torjumiseen, vakiinnuttamiseen tai seurausten pienentämiseen osallistuu myös muita kuin turvallisuusalan viranomaisia. Ennakoivan työn yhteydessä olisi aiheellista käynnistää viranomaisyhteistoiminnan suunnittelu ja harjoittelu niillä kokoonpanoilla, joiden voidaan olettaa työskentelevän yhdessä eri tilanteiden aikana. Jos yhteistoimintaa ja vastuualueita ei ole selkeytetty jo ennen onnettomuustilannetta, on tehokkaan toiminnan käynnistäminen todellisessa tilanteessa vaikeaa. Hyvin suunniteltu viranomaistoiminta tuo mukanaan erilaisia toimintaohjeita ja työjärjestyksiä, jotka voidaan ottaa käyttöön tilanteen niin vaatiessa. Suuronnettomuustilanteessa yhteistoimintaa ja vastuualueiden jakamista ei voida enää harjoitella. Pelastusviranomaisen rooli viranomaistoiminnan johtamisessa on hyvin suuri.

Tapaturmiin ja onnettomuuksiin liittyvänä tärkeänä asiana ovat siis erilaiset valmiussuunnitelmat. Valkeakoskella on valmistunut keväällä 2007 psyykkisen kriisityön valmissuunnitelma. Suunnitelma osa Valkeakosken kaupungin suuronnettomuuden valmissuunnitelmaa ja sen käynnistämisestä päättävät pelastustoimen ja sosiaali- ja terveyskeskuksen johto. Pelastustoimi määrää psyykkisen kriisityön käytännön toteutuksen toimintatavoista ao. suuronnettomuuden tarpeiden mukaan.

Aluepelastuslaitos arvioi toiminta-alueensa riskejä jatkuvasti. Tehdyn riskin arvioinnin seurauksena Etelä-Pirkanmaalla toimii kaksi 24 tuntia vuorokaudessa päätoimisella henkilöstöllä miehitettyä pelastusasemaa, kaksi tehdaspalokuntaa ja kahdeksan sopimuspalokuntaa, joilla pyritään vastaamaan alueen riskeihin.

Muually Suomessa on viime aikoina käyty kiivasta keskustelua siitä, kestääkö avun tuleminen syrjäseuduille liian kauan. Etelä-Pirkanmaan toimialueella ei ainakaan toistaiseksi ole tätä ongelmaa ollut. Toimialueen paloasemaverkko on hajautettu niin, että ensimmäinen apu saadaan paikalle nopeasti. Joukot täydentyvät tarvittaessa kauempaa tulevilla yksiköillä, mutta ensitoimenpiteet onnettomuuspaikalla päästään käynnistämään nopeasti.

Aluepelastuslaitoksessa laadittiin vuosille 2004-2009 palvelutasopäätös, jolla pelastuslaitoksen toiminta esiteltiin Pirkanmaan alueen päättäjille. Palvelutasopäätös hyväksyttiin kaikissa Pirkanmaan kunnissa. Tämän seurauksena kaiken pelastuslaitoksen toiminnan tulee täyttää palvelutasopäätöksessä kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet, jotta pelastustoimen asiakkaat saavat sen palvelun, joka on yhdessä kuntien päättäjien kanssa sovittu. Päätöksessä selvitetään pelastuslaitoksen toiminta kokonaisuudessaan. Tampereen aluepelastuslaitos on pyrkinyt yhä enemmän panostamaan onnettomuuksien ehkäisyyn. Palvelutasopäätöksen mukaan onnettomuuksia ennaltaehkäistään

vähintään koulutuksen ja valistuksen, palotarkastusten, rakenteellisen palontorjunnan ja kemikaalivalvonnan kautta. Kaiken edellä mainitun tavoitteena on yhdessä muiden viranomaisten, kansalaisten, julkisyhteisöjen ja yksityisten toimijoiden kanssa luoda Tampereen aluepelastuslaitoksen vision mukainen ”Turvallinen Pirkanmaa”.

Palokuolemien vähentämisestä on käyty valtakunnan tasolla keskustelua. Sisäasiainministeriön jyrkkä kanta on, että palokuolemien määrä on saatava laskemaan. Yhtenä esimerkkinä tästä on riskiryhmien asuntojen sammutuslaitte -järjestelmät. Kaikkia asuntoja ei tietenkään voida varustaa automaattisella sammutuslaitteella, joten asennekasvatukseen, koulutukseen ja valistamiseen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Sisäasiainministeriö tiedotti helmikuun loppupuolella asuintalojen palotarkastuksien mahdollisesta loppumisesta. Palotarkastuksista vapautuvat resurssit voidaan myöhemmin toivottavasti ohjata valistamiseen ja kouluttamiseen.

3.3 Työtapaturmat

4. LIIKENNETURVALLISUUS

4.1 Onnettomuudet

	Henkilö- vahinko- onnetto- muudet	Kuolemaan johtaneet onnetto- muudet	kuolleet yht.	loukkaan- tuneet yht.	jalankulkijat	polkupyörä	mopo	mootoripyörä	hiöauto, kuljettaja	hiöauto, matkustaja	muu kuljettaja	muu matkustaja
2004												
Kylmäkoski	2	1	1	2					1+0	0+2		
Toijala	10	1	1	10	1+0	0+2	0+1	0+3	0+4			
Urjala	10	2	2	14		0+1			1+7	1+5	0+1	
Valkeakoski	19	0	0	26	0+5	0+6	0+2		0+4	0+5		0+4
Viiala	1	0	0	1		0+1						
2005												
Kylmäkoski	4	1	1	5				0+1	0+3	1+0	0+1	
Toijala	10	0	0	11	0+1	0+3	0+1	0+1	0+5			
Urjala	15	1	1	22	0+2			1+1	0+9	0+6	0+4	
Valkeakoski	28	2	2	33	1+1	0+5	0+2	0+6	1+10	0+1	0+1	
Viiala	5	0	0	5		0+1		0+2	0+2			
2006												
Kylmäkoski	9	2	2	8	0+1			0+1	1+4		0+1	0+1
Toijala	10	2	2	11	0+1	0+2	0+1		2+3	0+4		
Urjala	8	0	0	13		1+0			0+8	0+3	0+2	
Valkeakoski	22	0	0	25	0+1	0+3	0+1	0+1	0+10	0+8	0+1	
Viiala	3	0	0	4		0+1			0+2	0+1		
2004-2006												
Kylmäkoski	15	4	4	15	0+1			0+2	2+7	1+2	0+2	0+1
Toijala	30	3	3	32	1+2	0+7	0+3	0+4	2+12	0+4		
Urjala	33	3	3	49	0+2	1+1		1+1	1+24	1+14	0+7	
Valkeakoski	69	2	2	74	1+7	0+14	0+5	0+7	1+24	0+14	0+2	0+4
Viiala	9	0	0	10		0+3		0+2	0+4			

Taulukko 10. Henkilövahinkoon johtaneet tieliikenneonnettomuudet lukuina ja niiden syyt 2004-2006

Ilmoitettu Kpl arvoina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 tammikuu
Akaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Kylmäkoski	13	18	6	16	13	9	15	14	12	16	5
Toijala	39	52	45	41	47	60	44	60	37	37	0
Viiala	20	20	18	17	11	22	27	21	15	23	0
Urpjala	23	12	17	18	23	34	20	26	32	31	2
Valkeakoski	81	75	71	104	77	106	107	118	100	103	15
Etelä-Pirkanmaa	176	177	157	196	171	231	213	239	196	210	22

Taulukko 11. Rattijuoppojen määrä 1997- tammikuu2007 (lähde: poliisin tulostietojärjestelmä)

Ilmoitettu Kpl arvoina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Vuosi Kk
Akaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3
Kylmäkoski	26	32	28	24	40	43	44	59	26	50	4	376
Toijala	2	3	1	6	15	24	11	19	20	18	0	119
Viiala	9	9	7	7	12	16	12	15	19	18	0	124
Urpjala	91	90	79	92	100	94	89	94	105	122	22	978
Valkeakoski	17	31	26	33	34	32	37	44	39	52	5	350
Etelä-Pirkanmaa	145	165	141	162	201	209	193	231	209	260	31	1 947

Taulukko 12. Hirvieläinkolarit 1997- tammikuu 2007 (lähde: poliisin tulostietojärjestelmä)

Poliisi pyrkii ennalta estämään liikenneonnettomuuksia liikenteen valvontaa suorittamalla. Liikenteen valvonnalla pyritään muokkaamaan tienkäyttäjien liikennetottumuksia turvallisempaan suuntaan. Pääpaino liikenteenvalvonnassa on liikenteen riskikäyttäytymisen valvonnassa kuten esim. kovat ylinopeudet, rattijuopumukset ja muu vakava piittaamattomuus liikennesääntöjä kohtaan.

Taulukossa 11 on kuvattu henkilövahinko-onnettomuuksia poliisilaitoksen alueella. Vuosina 2004-2006 poliisilaitoksen alueella oli 156 henkilövahinkoon johtanutta tieliikenneonnettomuutta. Niissä kuoli 12 henkilöä. Onnettomuuksissa loukkaantui 180 henkilöä. Suurin osa kuolleista ja loukkaantuneista oli henkilöauton kuljettaja tai matkustaja. Suurin osa onnettomuuksista tapahtui Valkeakoskella.

Hirvielänonnettomuudet ovat lisääntyneet jonkin verran vuosittain siitä huolimatta, että isoja tieosuusia on pyritty tekemään turvallisemmaksi rakentamalla hirviaitoja mm. tiet 3 ja 130. Osittain tämä johtuu hirvieläinkantojen esiintymisalueiden laajentumisella yhä lähemmäs kuntataajamia esim. Valkeakosken ulvajanniemeen. Urjalan ja Kylmäkoskin alueella valtaosa hirvieläinkolareista on peurakolareita. Hirvieläinkolarit ovat lisääntyvä ongelma ja niitä tapahtuu yhä enemmän taajama-alueilla.

4.2 Liikenneympäristö

Parhaillaan on käynnissä Etelä-Pirkanmaan liikenneturvallisuussuunnitelman laatiminen Tiehallinnon ja ulkopuolisen konsultin WSP Finland Oy:n johdolla. Hankkeessa ovat mukana myös Länsi-Suomen lääninhallituksen, kuntien ja Liikenneturvan edustajat. Selvitys tulee antamaan vastauksen alueen liikenneympäristön turvallisuuden nykytilasta ja tulevista parantamistarpeista. Selvitys valmistuu tämän vuoden aikana.

Valkeakoskella on käynnissä Apian koulukorttelin kehittämiskilpailu ja Apiankadun pohjoispuolen asemakaavoitus, joilla tavoitellaan liikenneturvallisuuden ohella viihtyisyyttä ja kaupunkikuvan parantamista.

Viime syksynä valmistunut mt 304: uusi yhteys paransi liikenneturvallisuutta ja vähensi raskaan liikenteen haittoja varsinkin Lempääläntien osalta. Valkeakosken kaupungin kevytliikenneväylästä on pääosin jo rakentunut, ainoastaan tasoltaan puutteellisia väyläosuuksia parannellaan kunnallisteknisten töiden yhteydessä.

2000 -luvun alkupuolella Toijalan alueelta laadittiin kevyen liikenteen tarveselvitys, jota on viime vuosina vaiheittain toteutettu. Viialasta Hämeenlinnaan ja Urjalaan, kaupungin läpi johtavan Hämeentien muuttamisesta yleiseksi Tiehallinnon ylläpitämäksi tieksi on laadittu kehittämissuunnitelma, jossa on otettu huomioon myös Moottoritietä kaupunkiin johtava liikenne. Hanke toteutetaan kaupungin ja Tiehallinnon yhteistyönä. Rahoituksesta ei ole vielä kummallakaan osapuolella tehty päätöksiä. Vaikka Tiehallinto on toteuttanut viime vuosina useita liikenneturvallisuuden parannustoimenpiteitä Valkeakosken, Viialan, Kylmäkosken ja Urjalan alueilla, paljon on vielä hankkeita kuntien toiveissa.

Tulevaisuudennäkymät liikenneväylien kunnossapidon rahoituksista, niin valtion kuin kuntien osalta, ovat huonot. Määrärahoja ei juurikaan ole lisätty, vaikka väylästä on laajentunut. Tämän seuraukset näkyvät mm. talvihoidon ja kevätsiivousten laatussa, jolla taas on vaikutuksensa niin liikenneturvallisuuteen kuin viihtyisyyteen (esim. katupöly).

4.3 Tienkäyttäjät

5. VESITURVALLISUUS

Valkeakosken kihlakunnan poliisilaitoksen alueeseen kuuluu Mallasveden ja Vanajaveden suuret vesistöalueet. Näillä alueilla suoritetaan vesiliikennevalvontaa muiden valvonta- ja hälytystehtävien ohessa. Käytössä oleva kalusto on peruskuntoinen Buster RS. Vene on varmasti 80–90-lukujen vaihteesta mutta ikäänsä nähden toimiva. Vene on varustettu 40 hv Yamaha perämootorilla, joka toimii edelleen.

Tampereen aluepelastuslaitoksen Valkeakosken yksiköllä on käytössään ajanmukainen kalusto. Heillä on mm. isompi perämootorilla varustettu alumiinivene. Lisäksi Valkeakosken järvipelastajilla on 10 metrinen pv Walkiakoski. Tässä veneessä on lisäksi, lähinnä etsintöihin soveltuva neljä metrinen kovapohjainen kellukevene, jossa 40 hv perämootori. Em. yksiköt hoitavat pääsääntöisesti kaikki hälytys- ja pelastustehtävät.

Valkeakosken poliisi suoritti kesällä 2006 vesiliikennevalvontaa seitsemänä päivänä. Vesillä oltiin yhteensä 52 tuntia. Hälytystehtäviä ei poliisin veneellä ollut yhtään kertaa. Yhden kerran poliisi oli Valkeakosken järvipelastajien kanssa moottorivikaisen veneen etsinnässä mukana. Tapaus oli kuitenkin peräton vaarailmoitus, joka johti rikostutkintaan.

Varustepuutteisiin jouduttiin puuttumaan sakkorangaistuksella noin 10 kertaa. Veneen varusteiden osalta tarvitaan lisävalistusta, jota olisi hyvä suorittaa veneilykauden alussa useissa eri tiedotusvälineissä. Esimerkiksi veneessä vaadittavan sammuttimen osalta on suurta epätietoisuutta. Lisäksi alueellamme on paljon mökkiläisiä, jotka käyttävät venettä vain siirtymiseen, jolloin he eivät miellä varusteiden tärkeyttä.

Ruorijuopumuksesta kiinnijääneitä oli juhannuksen tienoilla alle kymmenen tapausta. Samaan aikaan liikkuva poliisi suoritti poliisilaitoksen alueella valvontaa, jolloin kiinnijäämisriski oli hieman suurempi. Lisäksi on havaittavissa, että viime vuosina on ollut huolestuttavan paljon hitusen alle rangaistavuuden puhaltaneita henkilöitä.

Valkeakosken kihlakunnan alueella on suuren vesialueen mukanaan tuoma tarve lähinnä varustepuutteiden ja vesiliikennejuopumusvalvontaan. Vesiliikennevalvontaa tulisi tehostaa liikkuvan poliisin tuella. Esim. kahdella veneellä/partiolla suoritetusta valvonnasta saataisiin varmasti hyviä tuloksia. Alueella on vesireittien varrella mm. useita anniskelupaikkoja, joiden tuntumaan olisi hyvä saada tehostettua valvontaa.

5.1 Hukkumisonnettomuudet

Hukkumisonnettomuuksia sattuu Etelä-Pirkanmaa alueella vuosittain muutamia. Tarkkaa tilastotietoa ei ole saatavissa asiasta.

6. RIKOKSEN ENNALTA EHKÄISY JA TORJUNTA

6.1 Rikostentekijöiden korkea kiinnijäämisriski

Ilmoitettu Kpl arvoina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Vuosi EP
Akaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	115	115
Kylmäkoski	357	349	296	408	331	409	411	441	461	437	48	3 948
Toijala	998	1 039	1 071	1 373	1 118	1 260	1 078	1 108	1 117	1 047	15	11224
Viiala	570	473	585	713	668	634	553	595	518	553	5	5 867
Urpala	775	631	737	822	778	816	807	835	908	822	86	8 017
Valkeakoski	2 228	2 324	2 389	2 647	2 096	2 106	2 066	2 153	2 351	2 632	257	23249
Etelä-Pirkanmaa	4 928	4 816	5 078	5 963	4 991	5 225	4 915	5 132	5 355	5 491	526	52420

Taulukko 13. Ilmoitetut rikokset 1997- tammikuu 2007 (Lähde: poliisin tulostietojärjestelmä)

Selvitys% arvoina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Vuosi EP
Akaa	/0	/0	/0	/0	/0	/0	/0	/0	/0	/0	28,4	28,4
Kylmäkoski	67,3	72,5	66,4	78,8	71,3	79,0	77,7	87,3	82,8	91,1	109,1	79,3
Toijala	66,9	67,1	54,0	57,4	61,6	53,1	62,7	67,4	65,2	71,4	700,0	62,5
Viiala	61,7	62,8	61,3	72,8	60,9	70,5	64,4	68,2	70,1	80,9	80,0	67,4
Urpala	59,4	69,7	61,6	71,4	69,9	71,9	72,5	70,5	86,0	80,7	86,4	72,7
Valkeakoski	57,4	62,3	59,3	65,1	58,0	60,0	65,7	69,0	66,1	70,7	86,4	63,7
Etelä-Pirkanmaa	60,5	65,0	59,0	65,6	61,7	62,1	66,8	70,3	71,2	75,1	79,5	66,1

Taulukko 14. Rikoksien selvitysasteen prosentteina 1997- tammikuu 2007 (Lähde: poliisin tulostietojärjestelmä)

Tilastot pitävät sisällään kaikki poliisin tietoon tulleet rikokset, lievimmistä esim. liikenneriikkomus törkeimpiin esim. henkirikos. Tilastotekniikasta johtuen selvitysprosentit eivät ole täysin loogisia, johtuen esim. siitä että rikos on tilastoitu eri vuodelle kuin minä se on selvitetty.

Tilastollisesti poliisin tietoon tulee noin 15 rikosta vuorokaudessa ja näistä poliisi kykenee selvittämään 10 – 11, kun seutukunnan alueella asuu yli 42000 kuntalaista eivät kummatkaan em. luvut ole huonoja.

6.2 Rangaistusten nopea toimeenpano

Muutaman vuoden ajan on ollut painopistealueena nuorten rikoksen tekijöiden nopea asioiden läpivienti sekä poliisilla että syyttäjällä. Läpimenoaikoja on seurattu ka nyt on käytettävissä kahden edellisen vuoden luvut. Aikoja on mitattu mediaanilla, joka 2005 oli 76 vuorokautta ja 2006 85 vuorokautta. Aika alkaa siitä kun juttu tulee poliisiin tutkittavaksi ja päättyy siihen kun syyttäjä tai käräjäoikeus tekee asiassa päätöksen.

7. VÄKIVALLAN VÄHENTÄMINEN

7.1 Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset

Ilmoitettu Kpl arvoina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Vuosi EP
Akaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	9
Kylmäkoski	11	4	7	10	6	4	15	22	19	15	2	115
Toijala	59	55	44	65	56	56	50	59	69	47	0	560
Viiala	24	17	27	27	23	23	25	28	19	31	2	246
Urjala	18	19	15	18	22	29	13	25	31	49	1	240
Valkeakoski	76	94	92	89	101	116	89	108	135	128	6	1 034
Etelä-Pirkanmaa	188	189	185	209	208	228	192	242	273	270	20	2 204

Taulukko 15. Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset 1997- tammikuu 2007 (Lähde: poliisin tulostietojärjestelmä)

Varsinaisia henkirikoksia on viimeisten vuosien aikana ollut yhdestä neljään vuosittain. Raiskauksia tai niiden yrityksiä on vuositasolla ollut kahdesta kuuteen.

Ilmoitettu Kpl arvoina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Vuosi EP
Akaa	1	0	0	2	0	1	0	3	9	2	2	20
Urjala	0	0	3	0	0	0	1	0	1	0	1	6
Valkeakoski	0	1	0	1	2	3	2	0	11	5	0	25
Etelä-Pirkanmaa	1	1	3	3	2	4	3	3	21	7	3	51

Taulukko 16. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttötapaukset 1997-tammikuu 2007 (Lähde: poliisin tulostietojärjestelmä)

Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö- rikokset ovat pysytelleet vakiintuneella tasolla lukuun ottamatta vuoden 2005 suurta hyppäystä. Kyseisenä vuonna tekoja oli paljon, mutta selkeää syytä ei ole löydetty. Huomattavaa on, että tuolloin laajaa julkisuutta saanut tapahtumasarja sisälsi vain pienen osan kokonaismäärästä.

7.2 Väkivallan eri muodot

Ilmoitettu Kpl arvoina	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Vuosi EP
Akaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6
Kylmäkoski	8	4	3	6	4	3	12	20	13	13	3	89
Toijala	46	45	42	57	46	50	41	53	64	38	0	482
Viiala	13	14	25	18	20	20	25	20	19	26	2	202
Ujala	14	13	9	16	17	19	10	19	22	41	5	185
Valkeakoski	60	81	75	74	86	98	79	92	112	113	17	887
Etelä-Pirkanmaa	141	157	154	171	173	190	167	204	230	231	33	1 851

Taulukko 17. Pahoinpitelyt ja lievät pahoinpitelyt 1997- tammikuu 2007 (Lähde: Poliisin tulostietojärjestelmä)

Kuten taulukoista ilmenee, väkivalta koostuu pääsääntöisesti pahoinpitelyistä ja lievästä pahoinpitelyistä. Niiden osuus kaikista henkeen ja terveyteen kohdistuneista rikoksista on viimeisten vuosien aikana asettunut n. 85 prosentin kohdalle. Pahoinpitelyt jakaantuvat siten, että reilusti yli puolet tapahtuu yleisillä paikoilla. Yksityisillä paikoilla tapahtuneet pahoinpitelyt tosin ovat viimeisten kahden vuoden aikana nousseet reilusta 30 prosentista noin 45 prosenttiin.

Törkeitä pahoinpitelyitä on vuosittain ollut parikymmentä.

7.3 Kansallinen väkivallan vähentämishjelma

Valtioneuvosto on 14.12.2006 hyväksynyt periaatepäätöksen kansallisesta väkivallan vähentämishjelmasta. Ohjelmaan on listattu toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään etenkin vakavan väkivallan seurauksia Suomessa. Ohjelma on valmisteltu rikosentorjuntaneuvostossa. Ohjelma löytyy rikosentorjuntaneuvoston internetsivuilta: [http:// www. rikosentorjunta.fi](http://www.rikosentorjunta.fi)

Ohjelmassa hallitus asettaa tavoitteekseen saada aikaan johdonmukainen laskusuunta väkivaltaa kokemaan joutuneiden määrissä. Tavoitteena on puolittaa väkivaltaiset kuolemat nykyisestäään. Erityisesti pyritään vähentämään sairaalahoitoa vaativaa väkivaltaa sekä toistuvaa tai kerrannaisvaikutuksiltaan vakavia seurauksia aiheuttanutta väkivaltaa. Vuonna 2007 painopisteenä on lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan vähentäminen.

Viranomaisten edellytetään tunnistavan väkivalta ja sen riskisyys ja puuttuvan niihin nykyistä varhemmin. Erityisesti pyritään väkivallan uusiutumisen ehkäisemiseen. Väkivaltaan pyritään puuttumaan ehkäisevillä toimilla ja tehostamalla viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Väkivallan vähentäminen liitetään myös osaksi paikallista turvallisuussuunnittelua.

8. RIKOKSEN UHRIN ASEMA

8.1 Rikosprosessissa

Rikoksen uhrin asema rikosprosessissa on viimeisten vuosien aikana merkittävästi parantunut. Ei se tosin vielä ole sillä tasolla millä se voisi olla. Uusina elementteinä on tullut mm. syyttäjän mahdollisuus ajaa asianomistajan vaatimuksia oikeudenkäynnissä. Rikoksen uhrilla on myös määrättyjen edellytysten täytyessä mahdollisuus saada avustaja jo esitutkintavaiheessa. Sovittelutoiminta on myös alkanut alueellamme täysipainoisesti. Aikaisemmin sovittelua sai kattavasti vain Valkeakoskella, nyt sitä saa kaikissa kunnissa. Tällä on merkitystä erityisesti silloin, kun

rikoksen tekijä on alaikäinen eli asia ei mene oikeuteen. Muutamia vuosia sitten tehty lakimuutos mahdollistaa myös perheen sisäisen lähestymiskiellon. Tämä tarkoittaa sitä, että rikoksen uhri saa jäädä asumaan omaan asuntoonsa ja rikoksen tekijä alkaa miettiä vaihtoehtoja. Meidän alueellamme ei tosin ole vielä määrätty yhtään perheen sisäistä lähestymiskieltoa.

8.2 Tukipalvelut

Valkeakosken kaupungin psyykkisen kriisityön valmiussuunnitelma sisältää toimenpiteitä mm. henkisen ensiavun, kriisikeskuksen, kriisipuhelimen sekä debriefing -palveluiden järjestämiseksi. Suunnitelman toteutuminen edellyttää yhteistyötä seuraavien tahojen kesken: pelastustoimi, Valkeakosken aluesairaala, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sosiaali- ja terveyskeskuksen henkilökunta ja Sääksmäen seurakunta. Myös alueen seutukunnallinen yhteistyö tulee selvittää ja tarkistaa kolmannen sektorin osallistumismahdollisuus, esimerkiksi sopimus SPR:n kanssa.

Muita rikoksen uhria tukevia Pirkanmaan alueelta saatavia palveluita ovat mm. kriisiryhmäpäivystys, rikosuhripäivystys ja turvakodit.

9. YRITYSTOIMINNAN TURVALLISUUS

9.1 Yritys onnettomuuden tai rikoksen kohteena

Yritysten riski joutua rikoksen kohteeksi on kasvanut. Riski väkivallan ja uhkailun kohteeksi joutumiselle on yleistynyt erityisesti palvelualoilla. Yritystoiminnan turvallisuus on Suomen tärkeä kilpailuetu, joka voi olla peruste yrityksen sijoittumiselle Suomeen. Yrityksen riski joutua onnettomuuden kohteeksi on usein pienempi kuin sen mahdollisuus joutua rikoksen kohteeksi. Tässä yhteydessä ei oteta kantaa yritysten rikosturvallisuuteen, vaan painopiste on onnettomuuksissa ja niiden ehkäisyssä.

Pelastusviranomaisen pyrkivät vaikuttamaan yritysten turvallisuustasoon tekemällä palotarkastuksia ja antamalla turvallisuusasioihin liittyvää neuvontaa. Pelastuslaitos pyrkii resurssiansa mukaan kouluttamaan yritysten henkilöstöä, ja usein tällaisen harjoituksen yhteydessä pelastuslaitoksen operatiivinen henkilöstö tutustuu kohteeseen tai harjoittelee onnettomuustilanteen hoitamista yhteistyössä yrityksen edustajien kanssa.

Pelastuslain 8 §:n mukaan ”Rakennuksen omistaja ja haltija, teollisuus- ja liiketoiminnan harjoittaja, virasto, laitos ja muu yhteisö on asianomaisessa kohteessa ja muussa toiminnassaan velvollinen ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä, varautumaan henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa ja varautumaan sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät.”

Pelastuslain 9 § toteaa mm. seuraavaa:

... Valtioneuvoston asetuksessa tarkemmin määriteltävään rakennukseen tai muuhun kohteeseen, jossa henkilö- ja paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 8 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. Pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella...

Sisäasianministeriön asetus pelastustoimesta antaa yksityiskohtaisemmat ohjeet pelastussuunnitelmasta ja sen sisällöstä:

(9 §)

Pelastuslain 9 §:n 3 momentissa tarkoitettu pelastussuunnitelma on laadittava:...

- 3) hotelleihin, asuntoloihin, lomakyltiin, leirintäalueille ja muihin vastaaviin majoitustiloihin, joissa on yli 10 majoituspaikkaa;
- 4) kokoontumis- ja liiketiloihin, joissa on runsaasti yleisöä tai asiakkaita, kuten yli 50 asiakaspaikan ravintoloihin, yli 25 hoitopaikan päiväkotihuoneistoihin ja yli 500 neliömetrin kokoisiin myymälöihin, kouluihin, urheilu- ja näyttelyhalleihin, teattereihin, kirkkoihin, kirjastoihin ja liikenneasemille;
- 5) suurehkoihin tuotanto-, varasto- ja maataloustuotantotiloihin;
- 6) kohteisiin, joissa palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käsittely tai varastointi voi aiheuttaa vaaraa ihmisten terveydelle, omaisuudelle tai ympäristölle;
- 7) tiloihin, jotka on varustettu säädöksessä tai viranomaisen päätöksessä vaaditulla automaattisella sammutuslaitteistolla tai paloilmoittimella;
- 8) yrityksiin, laitoksiin ja vastaaviin kohteisiin, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti paikalla olevien muiden ihmisten määrä on yleensä vähintään 30;
- 9) liiketoiminnan harjoittajan tai muun yhteisön järjestämään tapahtumaan, jossa henkilö- ja paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat tapahtumaan osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi.

(10 §)

Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä:

- 1) ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset;
- 2) toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi;
- 3) poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt;
- 4) turvallisuushenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön tai asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan;
- 5) tarvittava materiaali kuten alkusammutus-, pelastus- ja raivauskalusto, henkilösuojaimet ja ensiaputarvikkeet sen mukaan kuin ennakoitujen vaaratilanteiden perusteella on tarpeen;
- 6) ohjeet erilaisia 1 kohdan mukaisesti ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten;

Pelastuslaki antaa siis yrityksille varautumis- ja suunnittelovelvoitteen, jonka perustella yritysten tulee varautua onnettomuuteen. Pelastusviranomaiset seuraavat näiden velvoitteiden toteutumista. Etelä-Pirkanmaan alueella on kuitenkin edelleen useita suunnitteluun velvoitettuja yrityksiä, joista puuttuvat asianmukaiset suunnitelmat. Vuoden 2006 lopussa Etelä-Pirkanmaan pelastusalueelle asetettiin tavoite, jonka mukaan ns. I-riskikohteiden pelastussuunnitelmien tulee olla laadittuna vuoden 2007 loppuun mennessä.

Yrityksien tulee ottaa pelastussuunnitelmissaan kantaa sisäisen koulutuksen toteuttamiseen. Henkilöstön ensiapu- ja alkusammutuskoulutuksella parannetaan yrityksen turvallisuustasoa. Onnettomuustilanteessa alkusammutuksen onnistuminen merkitys on suuri. Nopeasti ja asianmukaisesti annettavan hätäensiavun merkitys on vielä suurempi. Etelä-Pirkanmaan alueen yritysten sijainnista riippuen pelastusyksiköiden saavutettavuusaika vaihtelee reilusta minuutista noin 20 minuuttiin. Poikkeustilanteessa, esimerkiksi päällekkäisen tehtävän aikana, saavutettavuusaika voi olla vielä huomattavasti edellä mainittua pidempi. Yrityksien on tiedostettava, että tuon edellä mainitun ajan he ovat onnettomuustilanteessa ”omillaan”.

Yrityksien tulee järjestää koulutus itse, tai ostaa koulutuspalvelu ulkopuoliselta tuottajalta. Pelastuslaitoksille laissa annettu koulutusvelvoite kattaa ainoastaan hoitolaitokset. Pelastuslaitos on pyrkinyt järjestämään yrityksille maksullista koulusta, mutta pelastuslaitoksen resurssit eivät tähän useinkaan riitä. Palotarkastuksien yhteydessä yrityksen koulutustilanne tarkastetaan. Etelä-Pirkanmaan yrityksissä ei ole täysin ymmärretty koulutuksen tärkeyttä. Koulutuksien toteuttamisissa on huomattavia puutteita. Usein odotetaan, että pelastuslaitoksen henkilökunta tulisi antamaan

yrityksille turvallisuuskoulutusta, koska yrityksen oma näkemys on, että heiltä itseltään ei löydy riittävää asiantuntemusta koulutuksen järjestämiseen. Ensimmäisessä vaiheessa koko henkilökunnalle on koulutettava pelastussuunnitelman merkitys, sen sisältö ja muut siihen liittyvät välittömät toimenpiteet, kuten poistumisharjoitukset. Tällaisen koulutuksen yritykset pystyvät järjestämään itsenäisesti. Yrityksen turvallisuus lähtee päivittäisistä valinnoista. Näin ollen kouluttajan ei välttämättä tarvitse olla turvallisuusalan ammattilainen. Kun yrityksen turvallisuushenkilöstön itseluottamusta kohotetaan ja heitä kannustetaan koulutuksen järjestämiseen, saadaan tehokas yrityksen sisäinen koulutus.

9.2 Henkilöstön turvallisuus: onnettomuudet, väkivalta

Työtaturmat										
vuosi	Muutos	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
sairaspv	602	974	372	264	415	451	349	667	250	267
kpl	10	63	53	48	47	44	58	42	49	36
Työmatkataturmat										
vuosi	Muutos	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
sairaspv	-15	341	356	163	11	240	92	7	65	112
kpl	3	19	16	11	8	16	9	7	4	10

Taulukko 18. Valkeakosken kaupungin henkilöstön työtaturmat 1998-2006.

Valkeakosken kaupungin henkilöstölle tapahtuneet työtaturmat ja niistä johtuneet sairaspäivät ovat huolestuttavasti kohonneet vuonna 2006. Muutos vuoteen 2005 verrattaessa on ollut 602 sairaspäivää lisää.

9.3 Pelastustoiminnan merkitys

10. PAIKALLISEN TURVALLISUUSTYÖN PAINOPISTEALUEET

Turvallisuussuunnittelun viranomaistyöryhmä katsoo, että seuraavat asiat ovat tällä hetkellä tärkeitä paikallisen turvallisuustyön kehittämiseksi Etelä-Pirkanmaan alueella.

- Määräaikaisten työsuhteiden vakinaistaminen erityisesti sosiaalipuolen toiminnassa. Tarve pysyviin työmuotoihin on oleellinen asia mm. nuorten syrjäytymistä ehkäisevissä projekteissa.
- Sosiaalityöntekijän yhteistyö poliisitoimen kanssa. Nimetty sosiaalipuolen henkilö toimisi linkkinä/yhteistyötahona Valkeakosken päivystävälle poliisille. Tällainen menettelytapa olisi selkeä parannus nykyiseen tilanteeseen, jossa lastensuojelun sosiaalipäivystyksen Etelä-Pirkanmaan alueelle tuottaa Tampereen kaupunki. Tärkeää olisi myös laajentaa sosiaalipäivystystä kattamaan vanhusväestön tarpeet.
- Oppilashuoltotyön eräänä vakiintuneena osana tulisi olla yhteistyö poliisin kanssa. Tällaista yhteistyötä on onnistuneesti toteutettu esim. Naakan koululla Valkeakoskella.
- Häiriökäyttäytymisen ehkäisyyn tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Poliisin resurssit yksinään vaikuttaa asiaan ovat rajalliset. Kuntalaiset itse pystyvät vaikuttamaan oman elinympäristönsä turvallisuuteen useallakin tavalla. Paikallisessa turvallisuusyhteistyössä voitaisiin määritellä myös ”käyttäytymisen rajat”. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, minkä tyyppiseen käyttäytymiseen puututaan ja mitkä ovat yhteiset pelisäännöt. Pelisäännöistä tiedottaminen lisää myös asukkaiden aktiivisuutta ilmoittaa väärästä toiminnasta. Tämän jälkeen voidaan sopia työnjaosta turvallisuusyhteistyön osapuolten välillä. Kuka toimii

missäkin tilanteessa ja mitkä ovat puuttumisen toimintamallit ja puuttujan toimivalta. Lisäksi on sovittava tiedonvaihdosta osapuolten välillä.

- Julkisten paikkojen viihtyisyys on tärkeä tekijä turvallisuuden tunteen muodostumiselle. Tämä asia tulisi muistaa ja toimia sen mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. rikottujen paikkojen korjaamista mahdollisimman nopeasti.
- Erityisesti viranomaisyhteistyötä tulisi kehittää paikallisen turvallisuustyön eteenpäin viemiseksi. Yhteistyö ja yhteinen tekeminen ei synny itsestään, vaan se vaatii työtä kaikilta osapuolilta. Yhteistyön onnistuminen edellyttää keskinäistä luottamusta. Tämä on erityisen tärkeää turvallisuusyhteistyössä, jossa epäluottamus on usein suurempi tiedonkulun este kuin varsinaiset salassapitosäännökset. Tarvitaan erilaisten toimintakulttuurien ja käsitteiden ymmärtämistä. Toimivan yhteistyön kannalta on tärkeää, että kaikki osapuolet kokevat hyötyvänsä siitä. Huomiota tulisi kiinnittää myös yhteistyössä toteutettaviin suuronnettomuus - harjoituksiin.